

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Niemi-Pynttäre, Risto

Title: Elizabeth Gilbert: Tämä kokonainen maailmani

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2022

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Niemi-Pynttäre, R. (2022). Elizabeth Gilbert: Tämä kokonainen maailmani. Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti, 26.2.2022. <https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/elizabeth-gilbert-tama-kokonainen-maailmani/>

Elizabeth Gilbert: Tämä kokonainen maailmani

[PM/28 ADMIN](#)

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI (26.2.2022)

Tämä kokonainen maailmani on romaani intensiivisestä kiinnostuksesta kasveihin. Se on myös historiallinen romaani naistutkijasta sekä hänen halustaan. Elizabeth Gilbert on valinnut aiheeseen uusien kasvilajien kartoituksen kulta-ajan, kolonialismin leimaaman jakson, aikajanalla noin 1750-1860 luvut. Päähenkilö, Alma, on aikaansa edellä oleva älykäs, roteva, energinen ja intohimoinen nainen.

Samalla hän edustaa hyvin aikaansa, mikroskooppinsa kanssa häm on ainoa nainen miestutkijoiden keskuudessa. Aikana, jolloin nainen on ollut miehen holhottavana, erityisvapauksia ovat saaneet vaikutusvaltaisten isien tyttäret. He ovat voineet opiskella, tutkia, tehdä taidetta ja runoutta – isänsä nimissä. Heidän ansionsa ovat menneet usein siis heidän huoltajansa meriiteiksi.

Alma on kasvitutkijan ja eksoottisia kasveja maahan tuovan miljonäärin lempitytär. Hänen ei tarvitse lähteä kotoaan edes yliopistoon, koska hänellä on isänsä opettajana ja käytössään kasvitieteelliset puutarhat, kaikki botanistinen kirjallisuus, lisäksi hän voi julkaista tieteellisessä lehdessä kaikki artikkelinsa. Hänellä on kaikki mitä hän tarvitsee, nimeä ja kuuluisuutta hän ei halua. Mutta Alma on jo lapsena erityisen lumoutunut kasveista. Luonnossa kulkiessaan hän seurasi esimerkiksi kukkien avautumisrytmiä aamuisin ja sulkeutumista iltaisin niin, että siitä tuli hänelle ”kukkien kello”:

”Yhdeksäntenä kesänä Alma oppi aivan omin päin päättelemään kellonajan kukkien avautumisesta ja sulkeutumisesta. Hän huomasi, että pukinpartojen terälehdet avautuivat aina viideltä aamulla. Kuudelta avautuivat päivänkakkarat ja niittykullerot. Kun kello lyö seitsemän, olivat voikukatkin auenneet. Kahdeksalta oli kirkkaanpunaisten peltopunkien vuoro. Yhdeksältä pihatähtimön. Kymmeneltä syysmyrkklinjan. Yhdeltätoista prosessi kääntyi toiseen suuntaan. Kahdeltatoista pukinparrat sulkeutuivat. Yhdeltä pihatähtimöt. Kolmeen mennessä voikukat olivat sulkeneet teräletensä. Jollei Alma olisi kotona kädet pestyinä viiteen mennessä – jolloin niittykullerot sulkeutuivat ja helokit alkoivat avautua – hän oli pulassa.” (Gilbert, 73)

Tällainen kukkien kello oli tietävästi Carl Linnén suunnitelmissa, vaikka sitä ei romaanissa kerrota. Ilmeisesti Linné suunnitteli sitkeästi tällaista kelloa puutarhaansa, mutta ei ollut siihen tyytyväinen. Tästä otteesta saa myös hyvän käsityksen Gilbertin kielestä, sekä Taina Helkamon käännöksestä. Avauslause ilmaisee tiiviisti kuinka oppivainen lapsi Alma on. Seuraavissa lauseissa vältetään luettelomaisuus ja luodaan kellonaikojen avulla rytmiä, ja ilmeikkyyttä kasvien nimillä. Romaani on täynnään hyvää ja tarkkaa kieltä, vaikuttavia kohtauksia.

Kasvit olivat Alman maailma, hänen intohimonsa suuntautui lähes täysin kasvitieteeseen 1800-luvun alkupuolella. Muut halut, joita hän tunsu, olivat myös hyvin voimakkaita mutta hän ei tiennyt mitä tehdä niiden kanssa. Tuokiot yksin pimeässä komerossa olivat ainoa tapa, ja hänen päivittäinen rutiininsa. Alma rakastui elämänsä aikana vain kahteen mieheen, molemmat olivat myös intohimoisia kasvien tutkijoita. Häne ei osannut muuta kuin tukkia kasveja.

Almalla ”ei ollut vähäisintäkään käsitystä siitä, miten vietellä George, paitsi kirjoittamalla hänelle artikkelin toisensa perään aina vain hämärämmästä kasvitieteellisestä aiheesta.”(129)

Erityisen vaikuttava mieshahmo on Ambrosius, joka nimensä mukaisesti on pelkästään henkinen hahmo. Toisin on Alma: hänen nimensäkin viittaa siihen, joka tietää, antaa kasvun sekä ravitsee. On varsin symbolista, kuinka he kohtaavat toisensa pimeässä komerossa, telepaattis-aistillisesti, ja menevät sen jälkeen naimisiin. Maa ja taivas tarvitsevat toisiaan, mutteivät kohtaa.

Ambrosius oli kasvitieteellisiä kuvia piirtävä graafikko. Hän tutki kasveja kuin mystikko, siksi näytti siltä, kuin hän tavoittaisi kasvien sielun paremmin kuin muut piirtäjät. Ambrosius oli nuorena kohdannut Jumalan pensaassa, kasvissa. Ja eräänlaisen psykoosin aikana hän myös uskoi voivansa elää kuin kasvi – valolla ja kivennäispitoisella vedellä. Mielisairaalasta päästyään hän koki saaneensa kyvyn lukea koodia, jonka Jumala oli printannut kasveihin. Piirtäessään hän seurasi Jakob Böhmen mystistä kasvioppia 1500-luvulta:

”Böhme uskoi, että Jumala on jättänyt allekirjoituksensa kaikkeen luomaansa, että Hän on jättänyt jokaiseen maapallolla kasvavaan kukkaan, lehteen, hedelmään ja puuhun vihjeitä, jotka auttaisivat ihmiskuntaa paranemaan vaivoistaan. Böhme väitti, että koko luonnollinen maailma oli jumallista koodia, joka sisälsi todisteet Luojamme rakkaudesta.” (266)

Tätä Böhmen mielikuvituksellista oppia sovellettiin kasvilääkinnässä ja mietiskelypuutarhoissa. Ambrosius koki, että kasvien jäljentäminen ja kuvien printtaaminen voi myös perustua tälle uskolle. Mystinen kuriositeetti Jumalan sormenjäljestä on esitetty romaanissa hyvin taitavasti. Epäilykset ja kritiikki säestävät aiheesta käytyä keskustelua, eikä Ambrosiuskaan vaikuta hourupäätä kummemmalta. Mutta sitten Gilbert kääntää huomion hullun kaivertajan hienoon työpöydän houruilkoon Ambrosius mitä tahansa, mihin Alma ei usko. Ambrosiuksen kasvi- ja piirrosten maailma se, minkä Alma haluaisi jakaa miehen kanssa. Teoksen englanninkielinen nimi ”The Signature of All Things” korostaa tämän teeman merkitystä romaanissa.

Alman ja Ambrosiuksen avioliitto osoittautuu mahdottomaksi. Mies pakenee Tahitille kasveja piirtämään, Alma löytää sammalista tutkimusalan, jonka tuntematon uranuurtaja hänestä tulee. Silti hän ei voi unohtaa Ambrosiusta, vastakohtien välinen vetovoima pysyy. Laajan romaanin viimeinen osa sijoittuu Tahitille, jonne Alma on matkustanut kuultuaan Ambrosiuksen kuolemasta. Ympäristö, jossa uskomattoman kauniit ihmiset ja harvinaisen sensuaalinen luonto yhdistyvät on paikka, jossa romaanin vastakohtat sovittuvat. Siellä Ambrosiuksen salaisuus selviää ja Alma löytää myönteisen suunnan voimakkaille iintohimoilleen.

Saattaa olla, että romaanin eettis-aistillinen loppuosa kuulostaa elämänmuutoksen opaskirjalta. Varsinkin kun Elizabeth Gilbert tunnetaan kalliina luennoijana, jonka elämäntapateokset viittaavat samaan suuntaan. *Omaa tietä etsimässä Italiassa, Intiassa ja Indonesiassa* (2007) *Tahdonko? Kuinka pääsyin naimisiin* (2011) sekä *Big Magic – uskalla elää luovasti* (2017) . Silti esimerkiksi Paul Coelhoon verrattuna Gilbert on parempi romaanikirjailija. Hänen edellinen romaaninsa *Tyttöjen kaupunki* (2020) sijoittui 1940-luvun New Yorkiin, jonka glamour ei minua kiinnostanut. Uuden

romaanin kasvimaailmaan liittyvät teemat kiinnostivat, ja monissa kritiikeissäkin ollaan sitä mieltä, että tässä on kyseessä hänen toistaiseksi paras romaaninsa.

Elizabeth Gilbert: *Tämä kokonainen maailmani, The Signature of All Things*, suom. Taina Helkamo, Gummerus 2022, 576 s.

Risto Niemi-Pynttari on kirjoittamisen dosentti Jyväskylän yliopistosta.